

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2025-1240

12.12.2025

If Skadeforsikring NUF

Sykeforsikringer/barnekasko

Behandlingsforsikring – forhåndsgodkjenning – vilkårstolkning – selvdømmeklausul- avtl. § 36.

Forsikrede oppsøkte kiropraktor for plager med et kne. Hun gjennomførte to behandlinger før hun meldte sak under behandlingsforsikringen. Etter dette fikk hun dekket ytterligere behandlinger for plagene i kneet gjennom forsikringen. Foretaket avslå å dekke de to behandlingene hun gjennomgikk før skaden ble meldt til foretaket ettersom det ikke var innhentet forhåndsgodkjenning. Saken reiste spørsmål om foretaket kunne avslå kravet under henvisning til vilkåret om forhåndsgodkjennelse. Nemndas flertall bemerket at vilkåret om forhåndsgodkjennelse måtte forstås som en selvdømmeklausul, som må sensureres etter avtalelovens § 36. Nemndas flertall la videre til grunn at ettersom foretaket hadde dekket utredning og behandling etter at skaden ble meldt, måtte også behandlingen forut for melding være dekningsmessig. Nemndas flertall ga forsikrede medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede oppsøkte kiropraktor for behandling av kneet 31.1.25 og 6.2.25. Forsikrede hadde en time hos privat kiropraktor og en time hos offentlig kiropraktor.

Forsikrede meldte skaden til foretaket 10.2.25 og ønsket refusjon for behandlingene som ble utført 31.1.25 og 6.2.25.

Forsikrede fikk 28.2.25 avslag på dekning av de behandlingene som ble utført før skaden ble meldt inn til foretaket. Begrunnelsen var at disse behandlingene ikke var forhåndsgodkjent av foretaket. Forsikrede fikk dekket behandlinger etter 10.2.25.

Forsikrede har i det vesentlige anført at utgiftene til de første behandlingene er dekket under forsikringsavtalen. Manglende forhåndsgodkjennelse kan ikke være avgjørende for om kostnadene dekkes. Det er urimelig at ikke de første behandlingene skal dekkes når skaden er dekningsmessig.

Foretaket har i det vesentlige anført at utgiftene til de nevnte behandlingene ikke kan kreves dekket under henvisning til avtalevilkårenes pkt. 5.3. Vilkårene stiller et uttrykkelig og utvetydig krav om forhåndsgodkjenning. Ettersom forsikrede ikke hadde fått godkjent utgiftene på forhånd er de heller ikke dekket under forsikringen.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om behandlingene hos kiropraktor før skaden ble meldt kan kreves dekket, da de ikke var forhåndsgodkjent av foretaket jf. vilkårene pkt. 5.3.

Det er forsikringsvilkårene som fastsetter hvilke situasjoner som gir rett til utbetaling under forsikringen. Forsikrede har kun rett på erstatning dersom vilkårene i forsikringen er oppfylt.

Fra forsikringsbevis:

For å bruke helseforsikringen, meld skade på if.no eller snakk med en medisinsk rådgiver på telefon 23014800

Fra vilkårene:

5.3 Forhåndsgodkjenning av utredning og behandling

Alle utgifter relatert til utredning og behandling skal være skriftlig forhåndsgodkjent av Vertikal Helse.

Spørsmålet blir etter dette om kravet om forhåndsgodkjenning må anses som et absolutt krav, slik foretaket anfører.

Nemnda har vurdert vilkår om forhåndsgodkjenning flere ganger.

I enkelte avgjørelser har nemnda lagt til grunn at kravet om forhåndsgodkjenning er absolutt. Dette ble gjort i FinKN-2020-49, som gjaldt krav om dekning for utgifter til behandling hos kiropraktor. Foretaket avsto kravet og begrunnet dette med at utgiftene ikke var forhåndsgodkjent etter avtalevilkårenes pkt. 3.4.3 «(...) Utgiftene skal være skriftlig forhåndsgodkjent av [selskap] (...)». I den saken var det heller ikke innhentet henvisning til behandling fra legespesialist etter vilkårene. Nemnda ga foretaket medhold og viste til FINKN-2014-242 og FINKN-2009-39.

Det kan også vises til FinKN-2024-578, som gjaldt krav om refusjon av kostnader til en operasjon. Foretaket avsto kravet da det ikke var innhentet forhåndssamtykke og behandleren ikke var en del av foretakets behandlernettsverk. Sekretariatet ga foretaket medhold og uttalte at kravet til forhåndsgodkjenning var et absolutt krav. Nemnda var enig med sekretariatet og sluttet seg til sekretariatets begrunnelse. Fra avgjørelsen siteres:

I de ovenfor siterte utdragene fra forsikringsvilkårene kommer det etter sekretariatets mening klart fram at kravet om forhåndsgodkjenning er absolutt, jf. særlig ordlyden av «Selskapets forhåndsgodkjenning av kostnader er et absolutt krav» og at «Retten til erstatning bortfaller hvis ikke undersøkelse, behandlingen og operasjonen er skriftlig forhåndsgodkjent av Idrettens Skadetelefon.

I andre avgjørelser har nemnda derimot lagt til grunn at tilsvarende vilkår er en bevissikringsregel. Det betyr at forhåndsgodkjenning ikke er et absolutt krav, forutsatt at man på annet vis kan dokumentere at vilkårene for behandling er oppfylt. Det har da vært oppstilt relativt strenge krav til dokumentasjon på at vilkårene for øvrig er oppfylt.

FinKN-2024-615 gjaldt krav om dekning av utgifter til operasjon i utlandet under en behandlingsforsikring. Forsikrede ble vurdert til åpen hjerteroperasjon av leger i Norge, men ønsket heller en kikkhullsoperasjon i utlandet. Foretakets lege mente det ikke var medisinsk nødvendig med kikkhullsoperasjonen i utlandet. Forsikrede reiste likevel til utlandet og gjennomgikk kikkhullsoperasjonen uten samtykke fra foretaket. Om kravet til forhåndsgodkjennelse uttalte nemnda følgende:

Hva gjelder krav til forhåndsgodkjennelse, har nemnda i flere avgjørelser lagt til grunn at krav om innhenting av forhåndssamtykke fra selskapet er å anse som bevissikringsregler og ikke materielle krav, jf. blant annet FinKN-2013-320, FinKN-2013-321 og FinKN-2020-105. Forsikrede kan ha krav på utbetaling på tross av at prosedyren i vilkårene ikke er fulgt. Hensynene bak helseforsikring medfører i slike tilfeller at det må oppstilles relativt strenge krav til objektiv dokumentasjon på at vilkårene for øvrig er klart oppfylt, og motsetningsvis vil forsikredes egne vurderinger av situasjonen tillegges begrenset vekt. Slik saken er opplyst for nemnda, er det etter nemndas oppfatning ikke tilstrekkelig dokumentert at det innenfor Norden ikke finnes tilstrekkelig kompetanse/ kapasitet. De strenge kravene til objektiv dokumentasjon for at vilkårene for øvrig er oppfylt, er dermed ikke tilfredsstillt.

Nemnda uttaler altså at krav om forhåndsgodkjennelse er å anse som en bevissikringsregel. To av sakene nemnda viser til som begrunner dette, er imidlertid saker som omhandler reisesyke. Henholdsvis legebeordret sengeleie (FINKN-2013-320) og hjemreise på grunn av akutt sykdom (FINKN-2013-321). FinKN-2020-105, gjelder derimot behandlingsforsikring.

Nemndspraksis gir etter dette ikke noe klart svar på om krav til forhåndsgodkjennelse skal anses som et absolutt krav eller en bevissikringsregel. Praksis taler for at det må foretas en konkret vurdering av avtaledokumentene (forsikringsvilkårene og bevis) i det enkelte tilfelle, herunder hva slags forsikring det er tale om.

Finansklagenemnda Persons flertall, de Vibe Malling, Bjonness og Sandvik, bemerker:

Vilkårenes pkt. 5.3 fastsetter at alle behandlingsutgifter «skal være skriftlig forhåndsgodkjent». Ordlyden i vilkåret er klart formulert. Dersom vilkåret om forhåndsgodkjenning skulle forstås som et absolutt krav, ville det etter flertallets syn i realiteten være tale om en såkalt selvdømmeklausul. Etter flertallets syn må vilkåret forstås på denne måten. Nemnda har i flere tidligere avgjørelser uttalt seg om selvdømmeklausuler, jf. bl.a. FinKN-2024-615 der det heter at:

Selvdømmeklausuler er uvanlige i norsk rett, og det foreligger relativt lite praksis som omhandler spørsmålet. Et avtalevilkår som gir den næringsdrivende i en avtale med en forbruker selv en ensidig rett til å fortolke vilkåret, er angitt som et eksempel på et urimelig avtalevilkår i bilag til direktiv 93/13/EØF (bilagets bokstav m). Direktivet er gjennomført i norsk rett, jf. Ot.prp. nr. 89 (1993-94), og selvdømmeklausulen må dermed uten videre sensureres etter avtl. § 36.

Flertallet finner på denne bakgrunn at vilkåret om forhåndsgodkjenning uten videre må sensureres, og derfor ikke legges til grunn. En slik forståelse er også i tråd med FinKN 2024-615.

Etter dette *kan* forsikrede ha krav på utbetaling hvis vilkårene for øvrig er oppfylt. I aktuelle sak fremgår de øvrige vilkårene for fysikalsk behandling av pkt. 5.15. Da foretaket har godkjent utredning og behandling etter at skaden ble meldt 10.2.25, legger nemnda til grunn at vilkårene for behandling er oppfylt. Dette gjelder da for behandling i det private, da forsikringen ikke omfatter refusjon av egenandeler i forbindelse med bruk av offentlige helsetjenester, jf. vilkårene pkt. 7.15. Det er således tilstrekkelig dokumentert at vilkårene for behandling for øvrig er oppfylt.

Ett mindretall, Martinsen, har følgende særmerknad:

Dette mindretallet har kommet til samme resultat som flertallet, men har en annen begrunnelse.

Spørsmålet om forhåndsgodkjenning skal anses som et absolutt krav eller en bevissikringsregel, må bero på en konkret vurdering av avtaledokumentene i det enkelte tilfelle, herunder hva slags forsikring det er tale om. Av tidligere nemndspraksis er det kun FinKN 2024-578 som gir veiledning med hensyn til hva som ligger i dette. FinKN 2020-105 gjelder riktignok behandlingsforsikring, men spørsmålet ble drøftet i forhold til forsikringens generelle vilkår og dekning for «Reiseutgifter».

Avgjørelsen i FinKN 2024-578 er basert på at de aktuelle forsikringsdokumentene presiserte at «Selskapets forhåndsgodkjenning av kostnader er et absolutt krav. Uten dette bortfaller retten til erstatning» og at "Retten til erstatning bortfaller hvis ikke undersøkelse, behandlingen og operasjonen er skriftlig forhåndsgodkjent ... ". Det kan utledes av dette at det ikke er tilstrekkelig å vilkårsfeste krav om forhåndsgodkjenning uten nærmere forklaring eller presisering av hva dette innebærer.

I aktuelle sak består foretakets oversendelse av forsikringsavtalen til forsikrede av et samledokument på 7 sider, inneholdende "Nyttig informasjon", "Forsikringsoversikt", "Forsikringsdetaljer" og "Forsikringsbevis - Forsikringsdetaljer". Forsikringsvilkårene som er vedlagt samledokumentet inneholder «Generelle vilkår» og «Vilkår Helseforsikring», til sammen 15 sider.

Informasjonen om at «For å bruke helseforsikringen, meld skade på if.no eller snakk med en medisinsk rådgiver på telefon 23014800» er inntatt på s. 2 av 7 i den delen av samledokumentet som heter "Forsikringsoversikt". Vilkårenes pkt. 5.3 fremkommer på s. 9 i forsikringsvilkårene, og fastsetter at alle behandlingsutgifter «skal være skriftlig forhåndsgodkjent».

I motsetning til saken behandlet i FinKN 2024-578, kommer det ikke klart frem at kravet om forhåndsgodkjenning er absolutt og at retten til erstatning bortfaller. I dette tilfellet er det derfor ikke tilstrekkelig grunnlag for å anvende kravet om forhåndsgodkjenning som noe annet enn en bevissikringsregel. Det er etter dette ikke nødvendig å ta stilling til om vilkåret er en selvdømmeklausul.

Mindretallet, Paulen, bemerker:

Mindretallet er enig med flertallet i at spørsmålet om forhåndsgodkjenning skal anses som et absolutt krav eller en bevissikringsregel, må bero på en konkret vurdering av avtaledokumentene i det enkelte tilfelle, herunder hva slags forsikring det er tale om.

I dette tilfellet fremgår det klart av vilkårspkt. 5.3 at alle behandlingsutgifter "skal være skriftlig forhåndsgodkjent". Det er i tillegg fremhevet i forsikringsoversikten at "For å bruke helseforsikringen, meld skade på if.no eller snakk med en medisinsk rådgiver på telefon 23014800."

Slik mindretallet ser det fremkommer det således klart av forsikringsdokumentene at det kreves forhåndsgodkjenning. Altså er det et materiellrettslig vilkår.

Nemndas flertall mener at forhåndsgodkjenning som et materiellrettslig krav må anses som en selvdømmeklausul, og at denne må sensureres etter avtl. § 36. Flertallet viser i denne forbindelse til FinKN-2024-615. Mindretallet er ikke enig i dette. Den konkrete drøftelsen i 2024-615 gjaldt et annet vilkårs punkt enn forhåndsgodkjenning, og er ikke sammenlignbart med herværende sak.

For spørsmålet om forhåndsgodkjenning som materiellrettslig vilkår, vises det til FinKN-2014-242.

Avgjørelsen er avgjort under dissens. Konklusjon er utformet i samsvar med flertallet syn.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant), Jon Einar Martinsen (bransjerepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).